

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " " 2 "

15 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskavanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medjatorovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 3 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 2 " 20 "
za četrt leta . . . 1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

zhajajo po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

„Resnici čast“.

S tem naslovom prinaša „Vaterland“ v številu 278 prav zanimiv članek, v katerem neki dopisovalec „resnici čast“ daje, t. j. dokazuje, kako goljufavo in lažljivo liberalci na Češkem postopajo. Naj o kratkem označimo način liberalnega bojevanja. Sicer res zadeva neposredno le Reichenberško okolico, pa — ab uno disce omnes, odsev enega posveti tudi na druge, tudi za nas je poučljiv.

1. „Sploh in očitno je znano, pravi dopisovalec, da liberalna družba v Reichenbergu se je zavezala s svojim časnikom „Reichenberger Ztg.“ ljudstvo s črno-rude-čez-zlatim banderom (pruskim) soznaniti, ter ljudstvo nanj privaditi. — Zarad tega je bil časnik večkrat zasežen; ker s svojim pripravljanjem ljudstva je za Prusijo „kalil javni mir“, „je žalil kmalo osebo cesarjevo“, kmalo kako drugo osebo cesarjeve rodovine“.

So li liberalni časniki v Beču, Gradcu, Ljubljani, Trstu itd. drugače postopali? Ravno tako; so bili li zaseženi, ali ne, ne odločuje ničesar.

2. „Sploh in očitno je znano, da pri nekem liberalnem zborčku v Pragi je bilo sklenjeno, v pomočkih ne več zbirljivo postopati, ampak vsega se poslužiti, da bi le spet vlado v roke dobili. — Da so po sklepu natančno delali, kaže nesramno obnašanje liberalnih kolovodjev in enako nesramni članki njih časnikov“.

So li kolovodje in časniki liberalcev v Beču, Gradcu, Ljubljani in drugod bili manj

nesramni, manj lažjivi? Nič manj, nič manj ne, ampak unim so bili podobni, kakor jajce jajcu. Res, liberalci v pomočkih niso nikjer zbirljivi.

3. „Sploh in očitno je znano, da liberalna stranka na Češkem je izdala glasilko: Noben drugi časnik ne sme izhajati, kakor liberalni, in če bi se vendar predrznil časnik drugega značaja izhajati, se mora z vsemi pomočki na to delati, da se zatere. — To so nemški liberalci po Češkem tudi izvrševali, (liberalci češki so jih pa posnemali); od hiše do hiše so romali ter konservativnim listom naročnike odjedali, z obljubami in žuganjem odvrčevali ter z denarno in drugo podporo res odvrnil“.

Je li po drugod drugače? Nič drugače, ampak enako je. Vsi pomočki so takim listom prav, bodi si še toliko nesramno obrekovanje, nič ne dé, da le pomaga. Tukaj so se konservativni listi črnili in psovali; zasmehovali in zažigali, itd. V tem poslu so si nemški in slovenski liberalci ne po polu — ampak popolno ravno — bratje ter so s takim neobzirnim postopanjem že toliko kalinov (po domače „gimpelnov“) vlovili, da se že marsikje naročniki na „Slovenca“ milovaje po strani pogledujejo ter le tisti kot „močni duhovi“ preslavljajo, kateri znajo zaničljivo čez njega zabavljati.

4. „Sploh in očitno je znano, da je bila zaničljiva pesen „na Hradšinu“ v Reichenberski tiskarni tiskana ter v tisočerihih iztisih po vseh deželah tje do južnega Tirolskega razširjena“. (Na Hradšinu v Pragi je cesarska in nadško-

fovska palača ter stolna cerkev s svetinjami sv. Janeza Nepomuka; tedaj vse, kar liberalce v oči bôje; drugo si lahko vsak sam misli.) Z razširjenjem tega umazanega umotvora brezvernega liberalca so se osebe pečale, od katerih bi človek že zarad stanu nikdar ne bil kaj takega misliti zamogel, nikar še izvrševanja pričakoval“.

Je li pri nas drugače? Ne; ravno tako je. Znano je, kako se je vedelo (ne mara še vé) Ljubljanski „Tagblatt“, liberalni „šolski list“ zdaj temu, zdaj drugemu podtakniti ali celó vriniti! Kdo ne vé, kako so liberalci „tednik“ (nesrečnega spomina) po dvanajstero in še več kupovali ter „duhovitim“ in zmožim kmetom zastoj delili! Celó c. kr. uradniki so se za razširjanje brezverne slovenske praklike hvalevredno trudili!

5. „Sploh in očitno je znano, da na vrhuncu vsega takega početja so bili judje. In sicer za „Reichenberger Ztg.“ je skrbela judovsko-liberalna kazina v Pragi, za Dunajske liberalne liste pa so skrbeli tamošnji Rothschildovi judje.“

Mar li je in je bilo le v Pragi, v Beču tako? O, žalibog, da ne! Od cesarske stolnice do zadnjega mestica zadnje kronovine so liberalni časniki kakor gosta mreža dežele in ljudstva prepregali in vsem so bili na vrhuncu ali resnični nekršeni judje ali njih ravnobratci kršeni, pa brezverni liberalci (glej „Slovenca“ št. 113 pretivnica). Jezik: nemški, ogerski, slovenski ali italijanski ni kar nič okužene mlake liberalnih časnikov zadrževal. I kako

Flavija.

Prizori krščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

..... Probris
Altior Italia ruinis.

(Dalje.)

XV.

„Me, me adsum!“

Po kratkem ostanku v Hiponu priladja naposled ostali del potnikov v glavno mesto Numidije; njih prva misel pa je bila, da se zedinijo z Emilijo in Flavijo.

Kako se čudijo, ondud kaj jih ne dobivši! Kaj sta že odpotovali in če, po katerem potu? Ali ne bi bilo dobro, če ju počakajo v Kartagi, ker je menda njih nenavzočnost le začasna? Tako so se popraševali, ne da bi si mogli kaj odgovoriti. Zabadava so preiskali gostivne mesta in pojasnila iskali pri uradnih. Ljudstvo je bilo pa ravno tako nemo. Trosila se je govorica, da sta prišli dve tujki, ki sta pa med upornimi puščavniki trdovratnost zoper cesarjeve ukaze še le povikševali in da sta morali zato svojo predrznost plačati s svobodo svojo. To je bilo patudi vse, kar se je bilo

zvedelo, kar res ni imelo toliko pomenljivosti v sebi, da bi bilo ljudstvo na to pazilo in da bi bilo naše potnike na pravi sled dovedalo.

Potništvo si je mislilo, da bi bili plemeniti prijatelji lahko pustili v luki sami kaj sporočila, v katerim bi jih moglo najti, ko bi bile še tako skrite. Res je mislila Emilija na to pri svojem ujetju, ali strah, da potem svoje prijatelje v nevarnost spravi in njih dohod unesreči, jo je odvrčalo od tega in zatorej je izvolila, da se hoče izpostaviti vsem namerljenjem in nevarnostim sama s svojo hčerjo.

Po nekoliko dneh bili so naši potniki v jako mučni zadregi; naveličani nekoristnega čakanja so sklenili, da nadaljujejo potovanje proti vshodu. Sisinijevo birništvo jih je že na sumu imelo; ko pa spoznajo hudobne nakane vohunov, se naglo odpravijo.

O določenem času bili so vsi pripravljeni, stali so že v ladji. Samo enega so pogrešali, Pretekstata. Težak iz luke izroči listič Meteli, v katerem se je Pretekstat opravičeval in naznanjal, da se bode zopet v Aleksandriji sešel s svojimi prijatelji; sedaj se mora za trenotek ločiti.

Pretekstat se res ni mogel sprijazniti z miseljo, da bi bili odpotovali Emilija in Flavija.

Ako tudi se je trudil na vso moč, vendar ni našel nikakega sledu, kje da bi bili v Kartagi; vedel je za gotovo, da sta semkaj prišli, in da nista odpotovali brez tehtnega uzroka. Če pa res tukaj nista, bi bil pa ves njegov trud zastoj; toda poprijeti se ni mogel te misli. V Kartagi sta; to pa ni sluha, imeti mora svoj skriven razlog, ki ga je hotel preiskati in to ga je nagnilo, da je ostal.

Kar je bil v kratkem zvedel o poglavarjevih razvadah v Siciliji, kar je bil skušil silovitosti ljudstva v Hiponu, to ni bilo primerno, da mu odstrani žalostne slutnje, ki so ga vznemirjale mislečega na osodo plemenitih gospa. Te slutnje postale so mu brž tista vodična nit v labirintu zmedenih, nepopolnih, si nasprotujočih poročil, ki ga je imela na pravi sled privedi.

Po zvijači, pregovoru in celo podkupljenju polagoma zasledi Emilijino bivanje in še to se mu posreči, da pride k njej. V strahu in skrbi zarad Flavije sprejela ga je nesrečnica, kakor rešivnega angela. Pravila mu je, koliko je že trpela, česar se še boji; naznanila mu je, kar je vedela in dvomnevala o osodi svoje hčere in nazadnje ga z milim glasom zaprosila:

tudi! Značaj kršanski ali brezverski — ta dela učin in razloček, jezik nikoli in nikjer ne.

Kako pa vendar je bilo mogoče, da je peščica judov in brezvernih liberalcev (saj od začetka jih ni bilo več) se dospela do vrhunca in popolnega gospodstva na časnikarskem polju? To je bilo le potem mogoče, kadar smo sami judje postali ter vsiljene voditelje prostovoljno na vse mogočne načine podperali. Mar smo pa li res to zločinstvo storili? Da — smo ga — Bog hotel, da bi ga ne bili! Prosimo kratkega odgovora:

Kdo se je kaj zmenil takrat, ko so začeli časniki rasti, kakor gobe iz tal po dežji? Smo li pazili, da bi ne bile strupene gobe, liberalni časniki dobrih prerastle? Kdo je podpiral z naročevanjem liberalne casnike tudi še potem, ko je začel sad zoreti, ter so liberalni časniki začeli, kakor za stavo verske resnice tajiti krščansko življenje pa sramotiti in sv. obrede smešiti? In še zdaj, ko se že tolike podrtine povsod kažejo, kdo podpira judovske časnike v njih rovarskem delu? Od kod to, da najboljši katoliški časniki le kratko časa živijo ali vedno životarijo, judovsko-liberalni časnikarji se pa debelijo od svojih 10, 20, 30 tisočev naročnikov? itd.

Vse to delajo brezumni katoliki, ki so v svojem mišljenju pravi judje postali. Naj se nam odkritosrčna beseda ne zameri, ker res žalostno, prežalostno je, kako brezmišljen o delajo katoliški kristjani popolno — po judovskih načelih in vendar tega nikoli spoznati nočejo. „Mar li nismo dobri katoliki“, je pred leti rekel, imeniten državni poslanec ravno v hipu, ko je govoril in potem glasoval zoper katoliško cerkev. In to se lahko stokrat med nami eliši in sicer ravno pri delovanju, ki jako zelo po židovskem česnju duhtí. Kaj pa potem javkamo, da so nam judje čez glavo prirastli ter čez nas gospodujejo v denarnih in političnih rečeh? Le pravična kazen je, da smo v rokah tistih, katerih mišljenja smo se navzeli ter jih (res brezumno in nepremišljeno) podpiramo v gospodstvu čez nas.

Spoznajmo že enkrat ter „dajmo resnici čast“, da začnemo misliti in delati na kršanski podlagi, po kršanskih načelih; le tako, in nič drugače ne, se bomo rešili judovskega

robstva. Reče naj se ter modruje kar in kolikor rado: Ne časnikarstvo, ne zborovanja, ne denarna, ne politična društva, ne umotvori, ne državna podpora, nič nas ne bo rešilo niti gospodarskega niti političnega „krah“ — pogina, kakor le kršansko mišljenje in kršansko delovanje. Vere in kršanskega značaja nam ne nadomesti nobena stvar.

„Viša moč“.

Naš vrii poslanec Miha Herman je v štajerskem deželnem zboru izustil besedo, katere zna postati geslo za avstrijske Slovane. Rekel je na blizo tako: „Avstrijski Slovani ne morejo svojih pravic tako dolgo čakati, da se bo nemškimi liberalcem zljubilo, te pravice pripoznati (kajti oni se gluhe delajo in se ne dajo prepričati); med deželami in med narodi ne bo prej miru, dokler neka viša moč med nje ne poseže, da odkaze iz svoje moči in oblasti vsakej deželi in vsakemu narodu, kako daleč segajo deželne in narodne pravice“. — Kaj je hotel Herman s tem reči? Nič drugega, ko to, kar nam je vsem na jeziku, namreč da se je zastoj pogajati z ustavoverci, ker ti pri svoji trmi ostajajo, in ne da bi kaj poslušali na glas vesti in pravice, le nato mislijo, kako bi svoje gospodstvo utrdili, vse nasprotujoče dežele, stranke in narode pa zatirali; da so in bodo ostali nevspešni napori ministra Taaffeja, ki hoče zmešati ogenj z vodo, ki hoče doseči spravo med avtonomisti in centralisti, med katoličani in brezverci, med Slovani in nemškoliberalci, med narodnjaki in odpadniki. Prej ne bo miru, dokler neka viša moč vmes ne poseže, in ta viša moč ni nihče drugi, ko cesar sam, ki naj bi z mogočno besedo zapri ustavovernim kričačem usta in iz svoje oblasti zapovedal: „Vi Slovani imate to, vi Nemci to, vi dežele vzemite te pravice, državnemu zboru po pustite te in te!“ Nemški poslanec baron Čok je Hermana precej razumel, ter mu očital, da kliče po absolutizmu. Istina je, da tudi mi nismo posebno navdušeni za tako ustavo, ki se tam ne izpolnuje, kjer bi bila nam na korist, da ne maramo za take „ustavoverce“, kakor so naši, ki so v srcu hujši absolutisti,

kakor so bili kedaj absolutni vladarji, istina je, da več pravičnosti pričakujemo od cesarja samega, ki so mu vsi narodi ljubi otroci, nego od tistih „ustavovercev“ ki našo narodnost toliko sovražijo in jo s poti spraviti želé, da bi sozdali most do Adrije. Vemo tudi, da z ustavoverci nobena pogodba ni mogoča, in da še zdaj ovirajo vlado, da nam pusti kratiti ustavno ravnopravnost. Pač bi se dalo tudi na ustavnem potu mnogo, da, vse doseči, kar zahtevamo, ako bi se vlada brez osira na kričanje in grozenje nemškoliberalcev oprla na sedajno večino državnega zbora ter se po njenih željah ravnala. Ker pa sedajna vlada neče žaliti ustavovercev, ker jim povsodi naproti prihaja ter njim na ljubo Slovane v starih stiskah pusti, ker ona hoče Slovane zadovoljiti le v porazumljenju z nemškoliberalno stranko, ta pa vsako porazumljenje odbija, — zato ima Herman prav, da pod takimi pogoji do ustavnega življenja za nas nič ne pričakuje, in da kliče na razsodbo našega svetlega vladarja, kateri naj iz svoje moči zaukaže ravnopravnost med narodi in deželami. Pač bi bilo v tem nekaj absolutizma, pa mi prašamo, ali ni sedajni volilni red, ali ni bil to čin absolutne oblasti? in kakor je cesar tačas določil volilni red, tako ga tudi lahko odpravi in na njegovo mesto postavi drug volilni red, ki bo za nas bolj pravičen. Kakor je cesar ustavo dal iz lastne moči, tako jo tudi lahko nazaj vzame in nadomesti z drugo boljšo. Tega gotovo tudi poslanec Herman ni mislil, da bi se ustava odpravila za vse večne čase, in v tem mu je baron Čok gotovo po krivici očital hrepenenje po absolutizmu. Ampak Herman je le take misli, ker se porazumljenje z ustavoverci z lepa doseči ne dá, da drugega ne kaže, ko da cesar sam stopi med svoje narode ter njih prepriča z mogočno besedo poravna, proti kateri se ne sme več ugovarjati, da zaukaže s krepko besedo spoštovanje ravnopravnosti vseh narodov. Kadar bi bilo to enkrat določeno in dognano, potem bi se na podlagi bolj pravičnega volilnega reda izvolil nov državni zbor, ter bi se ustavne pravice vse zopet ponovile. Če je Herman takih nazorov, potem moramo reči, da se z njim popolnoma skladamo.

Mene le prepusti moji osodi, le na dete misli. Iztrgaj ovčico iz volčjega žrela. Ah, znabiti je že prepozno. Kaj bi bila mogla zoper silo? Hiti, o Pretekstat, o hiti ji na pomoč. Reši mi hčer in vrni se z njo. Privedi mi obadva otroka.

Emilija je govorila te besede z miloto, ki iz srca v srce gre. Pretekstat bil je močno ganjen. Govovo ni bilo treba te prositve in ko bi mu bil kdo sledil, bi se bil prepričal, da duh od srca veleve dobiva.

Pretekstatovi koraki kmalo pridejo na sled poglavarjevim kovarstvom. Uveril se je, da Flavija ni daleč, ne v temni ječi, ampak v palači v obližju Sisinija. Sedaj je veljalo, da reši, ne življenje njegovo, pač pa nje čast in v tem oziru mu je ni bilo varovati kake slabosti, ki je bila pri Flaviji nemogoča, ampak silovitega ali zvijačnega prenglenja. Sila in zvijača to je bilo sovražniku orožje; urnost in moč je bilo orožje, s katerim se mu je protistavil.

Precej se je preoblekel Pretekstat za vozninskega uradnika in v taki preobleki je zamogel brez težave prodreti v tisto grupo poslopj, ki je bila stolica poglavarstva. O natančnejem ogledavanju zapazi, kje da so

poglarjeve sobane. Dva stražnika stala sta pred vratmi stolpa, feniške zidave, katerega maloštevilna in ozka okna so dajala slabo svetlobo. Stolp zagledavšega, polasti se neka tresočnost, ki mu je vse pojasnovala, kar je bil sam slutil.

Poglarju so neprenehoma nosili poročila o prihajajočih tujcih in odhajajočih. Ker mu je ta stvar prav veliko nesla, velel je Sisinij, da se mu taka poročila dajo lastnoročno in kader je in kjer koli bi bil.

Te posebnosti je zvedel Pretekstat koj o prihodu svojem od nekega nemočnega opravnika poglavarjevega. Zatorej je opazoval vsako hojo, vsak krenljej tistih množnih uradnikov, ki so v palačo zapisnike nosili in ukaze sprejemali po dne in po noči. Žalibog da ni razumel narodnega jezika; sicer je bil pa gotov, da ni v navadi nikako geslo.

Naš junak kazal je v tem oziru še večjo gorečnost, ko navadni opravniki gospodarja. S šopom zapisnikov v roki in s polno mošnjo sestričjev pod pazho plane nenadoma k vratim stolpa in hitro dere memo strmečih stražnikov in dospe do predsobane.

Bila je prazna in tihota je vladala po vsem pohišju.

Kmali mu pridejo na sluh nedoločni glasovi. Privzdigne teški zastor, ki je bil na desno pred obednico prostert in glasovi so mu prihajali določnejši.

Skušal je sedaj, da se počasno in ročno približa tenki steni, za katero se je dvogovor snoval. Malo mu čevlji zaškrtnejo na kamnitih ploščah in srce mu je bilo tako grozno, da bi ga bilo lahko izdalo. Toda pogovor, ki se je zmerom živahneje razvijal in glasneje, zatopil je vse.

Konec govorjenja je lahko slišal:

„Seveda, viknil je glas, katerega znani don ga je pretresel, ti meniš, da sem premagana, ker sem razorožena. Zdi se ti, da nimam več nikake moči, ker mi je tvoje ženstvo speči iz rok izvilo orožje, ki te je bilo včeraj zapodilo. Toda znaj, da tvoja zmaga je manj ko gotova. Bog, za katerega in s katerim se borim, ta mi zamore poslati nepričakovano pomoč“.

Mladi mož bil bi kmalo pri teh besedah kviški skočil. Hiter premiselk ga zadrži.

„Za-te ni rešitve, odvrne pogubni in zasmrlljivi glas poglavarjev, razun če dovoliš v moje želje in se moji oblasti podlagaš“.

„Tvoja oblast ni pravica“, zavrne Flavija odločno.

Zastoj je ustavoverce prepričavati, ker se prepričati ne dajo, zastoj jim prigovarjati, ker v svoji domišljavi ošabnosti ne poslušajo mirnega sveta in spravljive besede, zastoj jim je roko ponujati, ker oni zaničujejo našo roko, ampak hočejo nam stopiti za vrat, treba je „više moči“, kakor Herman pravi, katera se z ustavoverci ne bode pogajala, kakor Taaffe, ampak jim bo ukazovala in jih nazaj pognala v tisti kot, kterega smejo po pravici za se zahtevati.

Rekli smo zadnjič enkrat, da se nemško-liberalci ne bodo plašili pred nobenim sredstvom, s katerim bi zamogli zabraniti ravnopravnost Slovanov, in da bo trebalo še hudih bojev, ako bomo hoteli naše pravice iztrgati ustavovercem iz rok. Ena moč je pa, katerej se morajo uklanjati tudi nemški liberalci, in to je naš vladar in cesar. Kar pa imajo ustavoverci moči, imajo jo le od cesarja, ki jim je prostovoljno podaril ustavo. Ako pa darovano moč zlorabijo, sme jim jo cesar zopet vzeti. Videli bi radi, kdo ima več moči, ali cesar, ali dr. Josef Kopp in njega tovarši? Če nam cesar ravnopravnost podeli, videli bi radi, ali se bodo ti ljudje še predrznili jemati jo nam? Gotovo, Herman ima prav, od cesarja pričakujemo rešilne besede iz sedajnih nevspešnih bojev in naporov, njega priznamo za sodnika nad nami, nemško-liberalcev pa nikdar ne! Da bi bili oni gospodarji Avstrije, tega nikdar ne bomo priznali! Ustavoverci živé v misli, da se je s padcem absolutizma cesarska oblast prepisala na imé liberalnih doktorjev in dunajskih judov. Mi pa tej kliki nikdar nismo zvestobe in pokorščine prisegli in je ne bomo nikdar priznali za gospodovalko Avstrije. Saj so v svoji nehvaležni predrznosti hoteli strahovati že celo cesarja; toraj bomo mi z rokami ploskali, ako jim on svojo moč občutiti dá in cesarstvo tako uredi, kakor bo njemu prav in na vse strani pravično!

Politični pregled.

V Ljubljani 12. oktobra.

Avstrijske dežele.

Vladno vprašanje do deželnih zborov, kako mislijo o **upravnih reformi**, je tistim deželnim zborom, kjer imajo ustavoverci večino, dobro došla prilika, da kažejo vladni svojo jezo in nenaklonjenost. Deloma nečejo nobenega odgovora dati, deloma pa to odpoved osolé

še z ožtrimi zabavljicami. Moravski nemškutarji so pobijali federalizem in vlado, ravno tako štajerski, kjer se jim je Herman vrlo v bran postavil, najbolj odločno pa so vlado zavrnili v dolnji Avstriji, kjer je dr. Josip Kopp nasvetoval tak odgovor, da se s tako vlado ni za spuščati v dogovore, ki je državni voz tako zavozila, kakor sedajna.

Po izgledu drugih nemško-liberalnih poslancev, ki so sklicali shode in svojim volilcem govorili o hudem „zatiranju“ nemštva, šel je tudi **dr. Magg** (morda „Mak“?) v Lipnico, in tam otrobe vezal, kakoršni se meljejo po judovskih listih na Dunaji. O českem vseučilišču je rekel, da je nemogoče iz dveh vzrokov, prvič ker v nobenem mestu ne moreta biti dva vseučilišča ob enem, (zakaj ne?) drugič pa ker bi se zamoglo le vzdržati, ako bi se Avstrija poslovanila, to pa se ne sme zgoditi, ker Avstrija mora biti zmirom nemška. (sic!)

Nadalje je trdil, da le Nemcem pristoja vodstvo (Führung) v Avstriji, kar se mora razumeti tako, da to „vodstvo“ pomeni gospodstvo, hegemonijo. Vkljubo temu, da so le Nemci poklicani za gospodstvo v Avstriji, drugi narodi pa za hlapčevstvo, misli ta dr. Mak vendar, da se bo na tej podlagi dala doseči sprava med narodi. Če to ni farizejstvo, potem mora biti velikanska slepota duha. Kake nazore mora ta Mak o nas Slovanih imeti, če nam podtika, da se bomo kedaj zadovoljili s hlapčevsko osodo? Morali bi biti od „opiuma“ pijani, kateri se, kakor znano, iz „maka“ dela. Njegov govor je toraj morda poskušnja, da bi naz narkotiziral.

Kakor ta poslanec, tako oznanjuje tudi vsi drugi nemško-liberalci, da so le oni poklicani za gospodstvo v Avstriji. Posebno naglašajo to „Deutsche Zeitung“, ki je nedavno trdila, da je prav, kar je najviša sodnija sklenila glede tožbe podbradske, da so Nemci opravičeni povsod ravnopravnost zahtevati, Slovani pa ne. V očigled take prevzetnosti, ko nam Slovanom očitno odrekavajo ravnopravnost, upajo si ti ljudje še pred svetom trditi, da so v Avstriji „zatirani.“ Če je le kaka pravica na svetu, mora priti enkrat čas, ko bodo res zatirani, da bodo vsaj vedeli, kako je to dobro.

Vnanje države.

Na **Francoskem** se zdaj vsak čas pričakuje, da bo **Gambetta** vlado prevzel. Znano je sicer, da predsednik Grevy za njega

ugajale njegovi namembi in sicer namembi, ki mu je velevala do tega trenutka nepremakljivemu ostati.

Za nekaj ur je bila Flavija nekako svobodna. Vrže se na kolena in nje nevidna priča je čula, kako je molila:

— „Gospod, ki si iztrgal Daniela iz levjih žrel, rešil služabnike svoje, Mizaela, Azarija in Abdónaga iz ognjenih peči, čisto Susano odtegnil smrti in onečastenja in devicam Tekli, Cicipiji in Neži pomagal, ki si me ovaroval silovitosti barbarjev in ki si me oprostil iz divjosti Heraklianove, o Jezu-Kriste, stoj mi na strani v tej največji nevarnosti, pošlji mi rešenje, odverni pogibelj. Stori, da se čisto in neomadežano ohranim pred tvojimi očmi. Deviški ženin duš, spomni se me v tej britkostni uri, reši me iz oblasti teme in sprejmi obljubo moje zvestosti.“

Pretekstatu groza spreletava dušo; nobene besede ni bil preslišal.

(Dalje prih.)

ne mara, poleg tega je njegova priljubljenost močno opešala, in slednjič so se oglasili še protesti zoper njegovo izvolitev, — vse to bi ga moralo skor nemogočega storiti, — vendar zopet nobea drug večine za seboj nima in tako je neizogibno, da mora on vlado prevzeti. Dosedajno ministerstvo je nemogoče postalo in velika je razdraženost zoper njega zavoljo nevspehov v Tunisu. Vedeli smo že prej in že davno o tem pisali, da bodo nezgode v Tunisu uplivala na notrajno politiko francosko, ker se vse nesreče v krivdo zapisujejo vladi. To se že kaže. Ljudstvo silno godroja in pravi, da te vojske sploh ni bilo treba, in če se je pričela, naj bi se bolje vodila. Gambetta bo vlado prevzel, pa v jako neprilicnem času. On mora dognati in do konca srečno izpeljati tuniško stvar, in če francoski vojaki tudi pod njegovo vlado ne bodo več sreče imeli, pripisavala se bo cela nezgoda republikanski stranki, in to bo občutil najhuje Gambetta. Kdo vé, kake nasledke zna še to imeti! Da se Francija zopet v monarhijo spremeni, ni prav nič nemogočega. Francozi hočejo videti vspehe in zmage, in kdor jim te prinese, ta je njih mož, naj bo potem že cesar ali kralj ali kakor se hoče imenovati. Vprašanje je tudi, če bo Gambetta pri tako sitnem položaju lahko dobil tiste moče, ki bodo hoteli z njim vred v ministerstvo stopiti. To je gotovo, da se bo kot minister kmalo obrabil. Če pa vlade ne prevzame, rekli mu bodo, da je širokoustnež, ki zna pač druge grajati, sam pa si ne upa bolje vladati.

Najnovejši telegrami poročajo, da so Francozi zasedli mesto Tunis. Tuniški vladar je zdaj njih jetnik. Pa kaj jim koristi mesto in bey, če po pa deželi upor vedno le narašča?

Nagla smrt našega ministra zunajnih zadev, barona **Haymerleta** iznenadila je tako celo Avstrijo, kakor bo tudi diplomate drugih držav. Liberalni listi so že dolgo govorili o njegovem odstopu, zdaj jim je bela žena s koso to ljubav storila, da se zamorejo resno pečati s Haymerletovim naslednikom. Tudi druge vlade se bodo za to zanimale, ker se bo iz naslednika Haymerleta dalo nekoliko sklepati na cilje naše unajne politike. Madžari bodo hoteli zdaj enega od svojih na to mesto poriniti, ustavoverci pa bodo zopet vse žile napeli, da bi spravili enega svojih privržencev v ta delokrog. Prej ko ne bodo Madžari premagali s svojim kandidatom. O delovanju Haymerletovim ni dosti povedati; ko je on to ministerstvo prevzel, našel je svojo politično pot in smer že predpisano, in tega se je držal. Posebnega talenta nismo nikoli zapazili na njem.

Nekteri naših dunajskih listov, v prvi vrsti „W. Tagblatt“, so začeli vnovič ščuvati na **Črnogoro**. Omenjeni list je priobčil cel roman, kako se Krivošijanci v južni Dalmaciji pripravljajo na upor zoper Avstrijo, ker nečejo vojakov dajati, kako so se jim pridružili že **hercegovinski** ustaši, in kako celo stvar Črnagora podpira. Ker je stvar malo verjetna videti, in ker sploh „W. Tagblatt“ ni vir, kateremu bi se smelo zaupati, hočemo počakati, da dobimo bolj zanesljivih poročil; do tje se nam cela „historija“ nekako „racasta“ vidi.

Še vedno se govori o shodu našega in **ruskega** cesarja, ki ima biti ali v ruski Poljski ali pa v naši Galiciji. Poljski listi hočejo vedeti, da se delajo za sprejem obeh cesarjev že priprave, da se pa dan in kraj shoda ne bo prej nazaanil občinstvu, da se premotijo nihilisti, ki bi vtegnili ruskega cara pri tej priliki napasti.

„Dobro torej, potem bo pa moč“ rjove Sisiniij.

Urno se Flavija dvigne in hiti k široki odprtini stolpa, od koder so morskim ribam, ogorjem in minogam, v ribišču hrano metali. Neustrašeno reče Sisiniija pogledavši:

— „Takrat me bodeš imel, kader me od ondi le dobodeš. Zares si vreden, da se z unimi roparicami za-me pipaš.“

In s prstom tje pokaže, kjer so viškale požrešne in grozne živali v ribnjaku, od kterege je bila oddaljena le za stopaj. Sisiniij zakriči in ta krik zadrži Flavijo in Pretekstata, ki je zopet hotel priskočiti.

„Dobro, bode naj, je on dostavil, odjenjam, ali bolje rečeno, dovolim ti nov obrok. Drevi vprašam zadnji pot po tvoji odločbi. Dotlej naredi sklep, ki mi bode ugoden, če ne si nesrečo nakopavaš.“

Poglavar odide strasti in jeze omahujočega koraka.

Pretekstat je čul, da je odhajaje ženskam zapovedal, naj Flavijo samo puste do večera.

Tako so se motale okolnosti, da so dobro.

Liberalni listi od časa do časa trosijo laž, da so sv. oče papež nevarno bolni. Tako so delali spet te dni. Sv. oče Leon so pa popolno zdravi, ter razna poslanstva in odlične osebe vedno sprejemajo. Tako n. pr. angleškega poslanca v Romuniji White-a; poslance iz Perugije, kjer so papež pred škof bili, pod vodstvom škofa Foschia. — Enake laži so judovski časniki tudi o r. papežu Piju saj deset let pred njegovo smrtjo naj manj enkrat na kvatre trosili.

Izvirni dopisi.

S Tolminskega, 10. oktobra. Ljubi „Slovenec“, davno že nisi prinesel nobenega glasu iz tolminskega okraja, kterega ločijo visoke gore od prijaznega Gorenjskega. Občevanje Tolmincev s Kranjci je bilo do zadnjih let jako zaprečeno, zaradi pomanjkanja gladkih cest in občvalnih povodov. Ali v novejših časih se je tudi v tem oziru veliko na boljše začelo spreminjati. Ni še minulo štirinajst let, kar je dalječ po Tolminskem zaslula božja pot k čudodelni podobi Device Marije na Brezjah na Gorenjskem. Začeli so že 1868. leta posamezni romati na Brezje. Povrnivši se k svojim, pripovedovali so o čudežih, ki so se zgodili na priprošnjo Marije pomočnice in o čudo lepih krajih gorenjske strani, o prijaznem in prav slovenskem značaju ljudstva na Kranjskem. Zato ljudstvo kaj rado roma v obilnem številu iz Tolminskega na Brezje in zato je tudi občevanje in medsebojno spoznavanje obeh sosednih prebivalcev vsako leto več.

Občevalna in kupčijska pota med obema deželama so se v zadnjih letih tudi nekoliko zboljšala in prihodnost nam morebiti tudi v tem oziru kaj boljšega prinese. Zdaj je cestno vprašanje pri nas vedno na dnevnem redu in zato se tudi na Kranjsko več cest dela, pa še več se jih izdelati želi. Dodelana je cesta, ki pelje od sv. Lucije skozi Cirkno in čez Planino v Lokč; druga deloma dovršena gre od sv. Lucije pri Želinu v Idrijo; tretja pa med Loko in Tolminom najkrajša pa tudi naj zložnejša cesta je ona, ki pelje iz Tolmina čez Petrobrdo v Železnike. Ta črta pa je kljub temu še v naj slabšem stanu in tudi še do Podbrda ni dovršena. Ako bi se te ceste zboljšale, bi se povzdignila kupčija in tudi blagostanje v obeh pokrajinah povikšalo, za kar je nam materijalno ubogim Slovincem posebno treba skrbeti. To je spoznal in za zvezo obeh pokrajin je močno delal tudi gospod Winkler, nekdanji po Tolminskem jako priljubljeni okr. glavar, a sedaj predsednik sosedne Kranjske dežele. Bog živi tesno zvezo gorenje Primorske s Kranjsko!

Domače novice.

V Ljubljani, 13. oktobra.

(Šolstvo.) Na gimnaziji Ljubljanski je razun VIII navadnih razredov VI, paralelk, v I. so trije razredi, in v ta namen je došel suplent g. Aleksander Pucsko iz Mobača, gimnazijo in maturo (brez slovenščine) izvrstno dovršil v Ljubljani l. 1874; na prof. Adamekovo mesto je brez ozira na razpis in postavni predlog postavljen iz Moravske neki g. Emerik Nedved. Kako to, naj pitajo naši deželni poslanci! Prof. Fr. Šuklje je nevarno obolel.

(Boj zoper naše frančiškane.) Znano je, da vodijo ljudske šole v Kamniku in Novem mestu še vedno očetje frančiškani. Dotične občine se pri tem dobro počutijo, ker se frančiškanom le prav malo nagrade za to daje,

ktero pa samostan po drugi strani ljudstvu zopet nazaj dá, med tem ko posvetni učitelji drage denarje stanejo. Pri tem pa še ni bilo nobene pritožbe, da bi frančiškani slabo podučevali. Umevno je toraj, da so patri v obeh mestih priljubljeni, in da nihče v Kamniku ali Novem mestu neče nič slišati o tem, da bi se frančiškanom šole vzele. Drugače pa mislijo nemškutarji. Njih bóde, da frančiškani niso podvrženi oblasti Pirkerjevi in Zimovi, radi bi v Kamniku ugojezdili nekaj svojih privržencev za učitelje, ker tam bi se dal lep nemčursk „ring“ napraviti, morda bi s tem „ringom“ še narodnega župana dr. Samca strahovali itd.; zato že leto in dan dregajo, da naj se frančiškanom v Kamniku in Novem mestu šole vzamejo. Izgovarjajo to s tem, da patri niso prestali učiteljskih izpitov. Vsak pameten človek pa bo pritrdil, da je vsak duhovnik, toraj tudi frančiškan, ki je več študiral ko kak učitelj, zadosti učen za pedučevanje malih paglovcev in da mu ni treba še le pred Pirkerjem k izpraševanju hoditi, ker bojda ta Pirker sam ni naredil za njegovo stopinjo potrebnih izpitov! Zdaj se je nemškutarški deželni odbor te stvari poprjel, in kakor se „Pressé“ piše, hoče v enej prihodnjih sej deželnemu zboru predlagati, naj nagrade za kamniško šolo ne dovoli tako dolgo ne, dokler tam frančiškani podučujejo. Kdaj se bodo lotili na enak način novomeških ljudskih šol, nam še ni znano, morda drugo leto.

Zdi se nam, da narodnih poslancev ni treba še posebno opominjati, kako velika škoda naraste deželi potem, ako se te šole vzamejo frančiškanom, ki jih skoraj zastopj oskrbljujejo; frančiškani so poleg tega priljubljeni, vrli narodnjaki in tudi dobro podučujejo. Narodna stranka jih mora toraj na vso moč braniti. V prvi vrsti pa naj se oglašé Kamničani in Novomeščani sami, ter naj odločno protestirajo zoper nakane nemškutarjev.

(„Brencelj“ št. 9) je bil konfisciran zavojlo pesmi „Mož-beseda“ in Krišpin Krišpinoviča.

(Godba v čitalnici.) V nedeljo zvečer je bila v čitalnici vojaška godba. Došlo je več poslancev, med njimi tudi deželni glavar g. grof Thurn.

(Goljufo kupec) „Laib. Zeitg.“ se poroča o nekem goljufaem kupcu, ki je zadnjo soboto na somnju kupil od neke gospodinje od močvirja enega konja za 168 gld., potem pa ga hitro prodal, prej da je še konja plačal. Ko je bilo treba plačati, je začel tajiti, da bi bil obljubil 168 gld., ampak je hotel dati le 68 gld. Žena je poslala brž po mestne stražnike, ki so kupca na rotovž gnali. Še le tam se je po dolgem prigovarjanji udal in izplačal vseh 168 gld.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. G. Fr. Eržen, kaplan v Spodnji Idriji, dobil je faro Zaliog. G. Val. Lah, kaplan v Naklem, podal se je za misijonarja v Bosno. G. Jos. Lesar je sprejet v Avgustinej na Dunaju. G. Jan. Mazgon, kaplan v Dragi, pride v Spodnjo Idrijo; g. Andrej Pipan z Vrhniko na Brezovico; g. G. Weis iz Šenčurja pri Svibnem na Vrhniko za kaplana. Razpisana je kuracija Podkraj na Vipavskem do 30. okt. in kuracija na gradu v Ljubljani v moški kaznilnici, ker se je zarad bolehnosti g. J. Gostiša odpovedal tej službi, za ktero se v nujnosti oglasiti imajo prosilci v štirih tednih do c. kr. višega drž. pravdnštva v Gradcu po visokoč. škofijstvu.

— V bogoslovje so v I. leto sprejeti z ljubljanske gimnazije gospodje A. Adamič, A. Šinkovec, A. Lesjak, S. Eibert, J. Novak, M. Bulovec, A. Petrič, M. Pakiž; iz Novomesta gg. V. Bernik pa A. Pehani; za vnanja ali ekster-nista gosp. M. Klemenčič pa J. Cesar. G. J. Vidmar jo je potegnil iz duhovšnice.

— Kardinal Moretti v Boloniji je umrl; o kardinalu Boromeo pa se sploh upa, da se bode še popolno ozdravil.

— Letos je leto repatic. Nek anglež je te dni že šesto repato zvezdo zapazil ter jo svetu naznanil.

— † Baron Haymerle, minister zunajnih zadev, je v pondeljek ob pol štirih popoldne za srčnim mrtudom na Dunaji umrl. Henrik baron Haymerle je bil rojen l. 1828 na Dunaji od uradniških staršev. Služil je kot avstrijski poslanik v Holandiji in Atenah na Grškem, pozneje kot poročnik pri laški vladi v Rimu. Potem se je vdeležil berlinskega kongresa, in od tod bi je po odpustu Andrassyja poklican za ministra zunajnih zadev. On zapusti sina in hčer. Bil je odlikovan z raznim avstrijskimi in inostranskimi redovi. Njegovo delovanje kot minister zunajnih zadev bilo je tiho in skrito. Mi Slovani ne moremo o njem za sedaj nič dobrega in nič slabega reči. Zanimivo bo vprašanje, kdo postane njegov namestnik, ker iz tega imenovanja se bo dalo nekoliko sklepati na politični položaj.

— Kongres zoper trtno uš zboruje v mestu Bordó na Francoskem. V imenu avstrijske vlade je navzoč ministerski svetovalec Pretis-Cognodo.

— Star zakonsk par. V Födvaru na Ogerskem živita mož in žena, on 103, ona 101 let stara. V zakonu živita že 82 let, ves čas v lepi slogi. Bolna nista bila nikdar. Stari mož pa je nekaj let sim slep.

— Otroška modrost. Neki star kmet je pravil o svojih otrokih: „Od šestnajstega do dvajsetega leta so vedeli več, ko jaz; s petindvajsetim letom toliko, ko jaz; s tridesetim letom so me že poslušali; štirideset let stari pa me ubogajo, ker so spoznali, da imam prav.“

— Združenje pošte s telegrafom. Ministerstvo kupčijstva namerava bojda, združiti pošto in telegraf. Nekaj misli pri tem bolji kup shajati, nekaj pa bo ta novotarija na korist in komoditeto občinstva.

— Kako je v Petrogradski slepar dve deklici za 60.000 rubljev goljufal. V Petrogradu je živel star blagajnik neke banke, ki je imel dve nezakonski hčerki, katerima je prihranil lepo svoto 80.000 rubljev. Deklici sta vedeli, da je denar za nji spravljn in v kateri omari, celo v kateri škatlji. Zgodi se pa, da oče brez testamenta umrje nenadoma. Zdaj bi moralo vse premoženje priti na stranske žlahtnike, ker sta bili hčeri nezakonski. Temu v okom priti, vzameta deklici tisto škatljo z denarji, ter jo neseta nekemu uradniku, naj jo en čas hrani, da bo obravnava po dedščini dokončana. Ko so stranski žlahtniki, ki so ranjcega komaj poznali, pobrali hišno orodje in kar je bilo vrednosti, šli sta hčeri k tistemu uradniku, naj jima zdaj izroči tistih 80.000 rubljev. — Uradnik škatljo odpre in jo strese, bilo je v njej samo 20.000 rubljev. Dekleti sta začeli groziti s tožbo, goljuf pa jima predrzno reče: „Le pojdita tožit, da bosta še zaprti; saj ne moreta dokazati, da je bil denar vama namenjen.“ Hčeri sta morali molčati in oditi, slepar pa zdaj dobro živi s tistimi 60.000 rublji...